

Onderwijs voor iedereen. Diversiteit als kans voor het onderwijs op school.

Position Paper

Position Paper over onderwijs

“Inclusieve scholen moeten de uiteenlopende behoeften van leerlingen herkennen en er een goed antwoord op geven, om zo tegemoet te komen aan de verschillende leerstijlen en de verschillende leerniveaus en om te garanderen dat iedereen kwalitatief goed onderwijs krijgt door passende leerplannen, aanpassingen in de organisatie, onderwijsstrategieën, gebruik van bronnen en samenwerken met de gemeenschap.” (UNESCO – Salamanca Verklaring)

Leren is alles bepalend in het leven. Vanaf onze eerste levensjaren leren we en ontwikkelen we ons. Scholen zijn de belangrijkste plaats om te leren, doordat zij goed georganiseerd, uiteenlopende soorten individuele ondersteuning bieden. Goed onderwijs leert alle kinderen en jongeren, met of zonder handicap, nadenken en keuzes maken. De UN Conventie van de Rechten van Mensen met Beperkingen en de UN Conventie van de Rechten van Kind gaan ervan uit dat onderwijs kansen biedt aan ieder kind en aan iedere jongere, om zijn mogelijkheden op intellectueel en sociaal terrein tot het maximum te verwezenlijken. Daarnaast vormen scholen vormen een sociale omgeving waarin kinderen en jongeren de kans wordt geboden om leeftijdgenoten te ontmoeten en verschillende dingen van hen te leren. En natuurlijk ook om het samen leuk te hebben. Inclusief onderwijs is daarom onmisbaar voor kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen. Inclusief onderwijs is ook onmisbaar om een inclusieve samenleving te verwezenlijken.

Wereldwijd wordt onderwijs gezien als een fundamenteel mensenrecht. Onderwijs is opgenomen in de Conventie van de Rechten van Mensen met Beperkingen van de Verenigde Naties. Artikel 24 stelt dat een inclusieve omgeving de eerste keus is bij onderwijs. Opnieuw wordt hier het recht van kinderen op onderwijs benadrukt, maar daarnaast wordt ook volledige inclusie binnen het reguliere onderwijssysteem expliciet als doel genoemd. Staten zijn verplicht om de noodzakelijke steun te bieden om inclusie in het reguliere systeem mogelijk te maken.

Artikel 24 stelt tevens dat onderwijssystemen inclusief moeten worden op alle niveaus. Kinderen en volwassenen met beperkingen voor wie deze mogelijkheid er niet was toen ze jong waren, worden aangemoedigd om elk onderwijsniveau te volgen, net als andere mensen. Kinderen met beperkingen horen goed en vrij basisonderwijs te volgen. Het artikel stelt dat een inclusief systeem redelijke aanpassingen hoort te bieden, maar ook verschillende vormen van effectieve individuele ondersteuning om zo aan de behoeften van alle leerlingen tegemoet te komen.

Inclusion Europe

Galeries de la Toison d'Or
29 Chaussée d'Ixelles #393/32
B-1050 Bruxelles
Tel.: +32-2-502.28.15
Fax.: +32-2-502.80.10
secretariat@inclusion-europe.org
www.inclusion-europe.org

Inclusief Onderwijs betekent dat kinderen en jongeren die aanvullende steun nodig hebben vanwege hun specifieke behoeften, deel moeten nemen aan de onderwijsvoorzieningen die er zijn voor de meerderheid van kinderen en jongeren.

Kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen hebben onderwijs op school nodig, misschien nog wel meer dan anderen: het ontbreken van passend onderwijs versterkt de kans op armoede en uitsluiting.

In dit Position Paper staat wat de leden van Inclusion Europe belangrijk vinden voor mensen met verstandelijke beperkingen met betrekking tot school, passend onderwijs en de samenleving.

Doelen voor kinderen en jongeren

Voor kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen zijn dezelfde zaken belangrijk als voor anderen. Maar om een aantal redenen zijn de volgende 'normale' zaken van speciaal belang voor hen.

- **Dichtbij huis:** naar school gaan in je eigen omgeving voorkomt reizen en scheelt veel energie, tijd en geld. Kinderen en jongeren krijgen daardoor meer kans op sociaal contact en andere kansen in niet-school uren.
- **Opgroeien tussen leeftijdgenoten:** voor kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen is het belangrijk om op te groeien samen met jongeren met en zonder beperkingen. Zij hebben rolmodellen en zij hebben meer kans op persoonlijke ontwikkeling, contact, integratie in de gemeenschap en socialisatie.
- **Veiligheid:** kinderen en jongeren met beperkingen zijn kwetsbaarder dan anderen. Een omgeving die fysiek, sociaal en emotioneel veilig is, is daarom misschien wel belangrijker voor hen dan voor anderen .
- **Passend en aangepast onderwijs:** kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen hebben vaak meer behoefte dan anderen aan individuele leerplannen die tegemoet komen aan hun specifieke methodologische, didactische en onderwijsbehoeften. Dit betreft snelheid, volgorde van onderwerpen, samenhang, concentratie, samenwerken, maximaliseren van mogelijkheden en een leefstijl kunnen kiezen net als leeftijdgenoten.
- **Keuzes voor kinderen en jongeren:** leerlingen met verstandelijke beperkingen hebben recht op actuele informatie om, net als hun leeftijdgenoten, te kunnen kiezen: bijvoorbeeld welke onderwerpen ze willen bestuderen.
- **Keuzes voor ouders:** ouders horen in staat gesteld te worden om echt te kunnen kiezen tussen reguliere scholen of speciale klassen bij gewone scholen. Zij hebben passende en afdwingbare juridische rechten nodig.
- **Levenslang leren:** in de huidige samenleving moet iedereen levenslang kunnen leren. Voor mensen met verstandelijke beperkingen is dat des te belangrijker om hun vaardigheden te behouden en om nieuwe dingen te leren.

Doelen voor scholen

Scholen en hun medewerkers moeten verplicht worden om te voldoen aan de eisen en behoeften van kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen en hun ouders.

- **Fysieke aspecten:** kinderen en jongeren met verstandelijke beperkingen kunnen bijkomende beperkingen hebben, zoals lichamelijke beperkingen. Schoolgebouwen moeten aangepast worden. Alle lokalen moeten groot genoeg zijn voor kinderen en

jong volwassenen die gebruik kunnen maken van een rolstoel of van andere hulpmiddelen.

- **Technische hulpmiddelen:** beperkingen kunnen vaak in mindere of meerdere mate gecompenseerd worden door technische middelen. Scholen horen ervoor te zorgen dat deze middelen verstrekt worden.
- **Sociale ondersteuning:** scholen zijn niet alleen een plaats om te leren, maar ook een plaats om anderen te ontmoeten. Scholen horen een sfeer te scheppen en zo georganiseerd zijn dat kinderen en jongeren uitgedaagd worden om elkaar te ontmoeten en relaties en vriendschappen aan te gaan.
- **Kennis en methodieken:** scholen hebben de verantwoordelijkheid en de verplichting om de specifieke kennis en de toegespitste methoden aan te bieden die nodig zijn voor kinderen of jongeren met beperkingen. Individuele ondersteuningsplannen moeten gebaseerd zijn op behoeften in plaats van op aanbod.
- **Steun voor kinderen en jongeren:** scholen hebben de verplichting om toegankelijke informatie te verstrekken voor alle leerlingen. Scholen moeten de actieve deelname van leerlingen met verstandelijke beperkingen bevorderen in het dagelijkse leven op school.
- **Bereidwilligheid:** scholen zouden regelmatig aandacht moeten besteden aan de vaardigheden en de bereidheid van leerkrachten om kinderen en jongeren met beperkingen te steunen en te onderwijzen. Leerkrachten zouden aangemoedigd moeten worden en in staat gesteld om kinderen en jongeren met ernstige leer- of gedragsproblemen les te geven.
- **Verwachtingsmanagement:** scholen horen realistisch te zijn en moeten duidelijk maken wat ze kunnen bieden. Ze horen hierover helder zijn tegen ouders. Ze moeten instemmen met een geschreven document waarin staat wat er gedaan wordt en hoe dit wordt geëvalueerd .
- **Zorg en pedagogische en medische ondersteuning:** in veel Europese landen zijn scholen verplicht om specifieke zorg en educatieve en medische ondersteuning te bieden die kinderen en jongeren nodig hebben. Om te leren om zo al hun mogelijkheden te verwezenlijken, kunnen andere kinderen die steun ook nodig hebben voor hun specifieke ontwikkeling .
- **De school als gemeenschap:** iedereen die betrokken is bij de school – leerkrachten, ouders, kinderen en jongeren, moet worden aangemoedigd om inclusief te zijn voor mensen met verstandelijke beperkingen. Dat mag ook van iedereen worden verwacht.

Doelen voor regeringen

Regeringen hebben de verantwoordelijkheid om onderwijs te verzorgen voor alle kinderen en jongeren. Daarom hebben regeringen extra verplichtingen voor kinderen en jongeren met beperkingen.

- **Verplichting en recht op onderwijs:** alle kinderen en jongeren, met inbegrip van kinderen en jongeren met beperkingen, hebben het recht en de plicht om onderwijs te volgen. Regeringen moeten dit mogelijk maken door wetgeving, financiering, gebouwen, en het regelen van de andere noodzakelijke middelen.
- **Juridische verplichtingen voor scholen:** elke school hoort bij wet verplicht te worden om alle kinderen en jongeren te onderwijzen, met of zonder beperking.
- **Netwerken van kennis, technische en educatieve hulpmiddelen:** specifieke lesprogramma's, kennis en hulpmiddelen zijn nodig om kinderen en jongeren met beperkingen te onderwijzen. Regeringen zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van deze kennis en om scholen zo te helpen dat zij makkelijk toegang hebben tot dergelijke steun voor hun leerlingen.

- **Financiële ondersteuning:** onderwijs aan kinderen en jongeren met beperkingen, kost vaak meer dan onderwijs aan anderen. Er moet een goed systeem zijn om scholen te helpen met deze extra kosten. Dat kan zijn voor fysieke aspecten, technische voorzieningen, zorg of ondersteuning of educatieve behoeften.
- **Ondersteuning van kinderen en jongeren:** regeringen zijn verplicht om toegankelijke informatie te verstrekken zodat mensen met verstandelijke beperkingen weten wat hun rechten op onderwijs zijn en hoe ze daarvan gebruik kunnen maken.
- **Ondersteuning van ouders:** onderwijs kan alleen succes hebben met de steun van ouders als gelijkwaardige partners in het onderwijsproces. Om dit te bereiken, hebben ouders recht op ondersteuning en het recht om beroep te doen op een onafhankelijke autoriteit.
- **Levenslang leren:** regeringen horen financieel en organisationeel steun te bieden, opdat mensen met verstandelijke beperkingen, toegang hebben tot 'levenslang' leren. Dit moet lopen van de jeugd jaren, via de leerplicht, tot volwassenheid.